

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 56/08-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti JUDr. I. M., V., zastúpenej advokátom JUDr. J. G., T., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaniach o určenie výživného a zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky a o návrhu na vydanie predbežného opatrenia o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu vedených pod sp. zn. 28 P 2/07, za účasti Okresného súdu Trnava, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. I. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaniach o určenie výživného a zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky a o návrhu na vydanie predbežného opatrenia o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu vedených pod sp. zn. 28 P 2/07 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 28 P 2/07 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. I. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. I. M. trovy právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisíc sedemsto tridsať dva slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. J. G., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 56//08 zo 14. februára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť JUDr. I. M. (ďalej len „s'ťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaniach o určenie výživného a zverení maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti matky a o návrhu na vydanie predbežného opatrenia o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu vedených pod sp. zn. 28 P 2/07.

Zo s'ťažnosti a z jej príloh vyplýva, že s'ťažovateľka podala 10. januára 2007 okresnému súdu návrh na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému synovi, ktorého žiadala zveriť do svojej výchovy a zaviazat' otca platiť výživné. Dňa 18. júna 2007 podala

návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým žiadala o zverenie maloletého syna do svojej výchovy, ako aj o dočasnú úpravu práv a povinností k nemu do rozhodnutia vo veci samej.

V sťažnosti sťažovateľka požadovala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že *„Konaním Okresného súdu v Trnave vo veci úpravy práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, vedenej pod č. k. 28 P 2/07, došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.*

Konaním Okresného súdu v Trnave vo veci návrhu na vydanie predbežného opatrenia o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu vedeného pod č. k. 28 P 2/07, došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Okresnému súdu v Trnave sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod číslom 28 P 2/07 konal bez zbytočných prieťahov“.

Sťažovateľka sa ďalej domáhala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk a náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 251/08 zo 4. marca 2008 doručeným ústavnému súdu 10. marca 2008, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Predmetom konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 28 P/2/2007, v rámci ktorého namieta sťažovateľka zbytočné prieťahy, je určenie výživného a zverenie maloletého dieťaťa do starostlivosti matky, ako aj rozhodnutie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu. Z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti vec nie je možné považovať za zložitú, nakoľko takéto konania tvoria bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov.“

Obsahom vyjadrenia okresného súdu bola aj táto chronológia úkonov okresného súdu a opis jeho doterajšieho priebehu:

«V predmetnom konaní bol dňa 10. 01. 2007 tunajšiemu súdu doručený návrh matky maloletého dieťaťa (ďalej len „sťažovateľky“) na úpravu výživného na maloleté dieťa voči jednému z rodičov. Dňa 19. 01. 2007 zákonná sudkyňa Mgr. Š. vytyčila termín pojednávania na deň 15. 02. 2007. Zároveň maloletému ustanovila kolízneho opatrovníka a požiadala otca maloletého, nech sa v lehote 15 dní písomne vyjadrí k návrhu. Dňa 07. 02. 2007 bolo súdu doručené oznámenie kolízneho opatrovníka, že sa mu nepodarilo prešetriť pomery v domácnosti maloletého, ale v prípade potreby tieto pomery dodatočne prešetrí. Dňa 12. 02. 2007 podala sťažovateľka osobne do podateľne tunajšieho súdu podanie, ktorým upravila petit svojho návrhu.

Na pojednávaní konanom dňa 15. 02. 2007 za prítomnosti sťažovateľky, kolízneho opatrovníka, ako aj právnej zástupkyne otca maloletého dieťaťa súd konanie odročil na termín 20. 03. 2007. Na pojednávaní konanom dňa 20. 03. 2007 v neprítomnosti sťažovateľky bol vypočutý otec maloletého dieťaťa. Na tomto pojednávaní právny zástupca sťažovateľky predložil písomné stanovisko sťažovateľky zo dňa 14. 03. 2007, v ktorom opísala skutočnosti, ktoré považovala za potrebné súdu v predmetnej veci oznámiť a ku ktorému pripojila aj fotokópie svojich fotografií a uznesenie zo dňa 22. 03. 2006, z ktorého nie je zrejmé vzhľadom na kvalitu fotokópie, kto ho vydal. Toto pojednávanie súd odročil na neurčito s tým, že kolízny opatrovník prešetrí pomery v rodine maloletého a o zistených skutočnostiach predloží súdu správu spolu so správou z materskej školy a od detského lekára, pričom rodičia spolu s maloletým dieťaťom navštívia CPPS v T. s tým, že písomná správa bude súdu doručená.

Dňa 26. 03. 2007 bolo tunajšiemu súdu doručené písomné vyjadrenie sťažovateľky k výpovedi otca a jeho právnej zástupkyne na pojednávaní uskutočnenom dňa 20. 03. 2007. Dňa 24. 04. 2007 bolo doručené ďalšie písomné vyjadrenie sťažovateľky, a to k účtom o prispievaní na domácnosť otcom maloletého dieťaťa. Dňa 30. 04. 2007 sťažovateľka písomne požiadala súd o nariadenie pojednávania v predmetnej veci. Dňa 15. 05. 2007 zákonná sudkyňa dala pokyn zaslať právnej zástupkyňi otca maloletého dieťaťa vyjadrenia sťažovateľky. Dňa 16. 05. 2007 kolízny opatrovník doložil k spisovému materiálu správu o prešetrení pomerov v rodine maloletého, ako aj ostatné správy, ktoré boli súdom žiadané.

Dňa 11. 06. 2007 podala právna zástupkyňa otca maloletého dieťaťa osobne do podateľne tunajšieho súdu podanie, ktorým navrhla v konaní ustanoviť znalca z odboru detskej psychológie.

Následne dňa 18. 06. 2007 podala sťažovateľka osobne na tunajšom súde návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by súd zveril maloletého do jej osobnej starostlivosti. Dňa 27. 06. 2007 zákonná sudkyňa požiadala Obvodný úrad v T. o zaslanie ich spisového materiálu č. 489/07, a to vzhľadom na tvrdenia sťažovateľky obsiahnuté v návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Dňa 04. 07. 2007 podala právna zástupkyňa otca maloletého dieťaťa na tunajšom súde písomné vyjadrenie k návrhu sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia. Dňa 09. 07. 2007 bol súdu doručený spisový materiál č. 489/2007 Obvodného úradu v T. Dňa 10. 07. 2007 sťažovateľka doplnila svoj návrh na vydanie predbežného opatrenia písomným podaním podaným osobne do podateľne tunajšieho súdu a následne dňa 11. 07. 2007 zákonná sudkyňa uznesením č. k. 28 P 2/07-100 o návrhu na vydanie predbežného opatrenia rozhodla a návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietla. Dňa 07. 08. 2007 bolo tunajšiemu súdu doručené odvolanie sťažovateľky proti rozhodnutiu o zamietnutí predbežného opatrenia, ktorého rovnopis bol súdom doručený právnej zástupkyňi otca, ako aj kolíznemu opatrovníkovi a následne dňa 14. 09. 2007 bol spis týkajúci sa predmetnej veci predložený Krajskému súdu v Trnave. Uznesením č. k. 28 P 2/07-117 zo dňa 28. 09. 2007 Krajský súd v Trnave ako súd odvolací napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil tunajšiemu súdu na ďalšie konanie. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 31. 10. 2007.

Dňa 09. 11. 2007 bolo tunajšiemu súdu doručené podanie právnej zástupkyne otca maloletého dieťaťa s vyjadrením, že trvá na tom, aby súd návrh na predbežné opatrenie zamietol. Dňa 14. 11. 2007 podali rodičia sťažovateľky osobne na tunajšom súde svoje vyjadrenie k predmetnej veci. Dňa 16. 11. 2007 bolo sťažovateľkou osobne do podateľne tunajšieho súdu podané jej vyjadrenie k listu právnej zástupkyne otca maloletého dieťaťa zo dňa 08. 11. 2007.

Dňa 19. 11. 2007 podala právna zástupkyňa otca maloletého dieťaťa osobne na tunajšom súde podanie, ktorým navrhla, aby súd ďalej konal vo veci samotnej, nakoľko neexistencia právoplatného rozhodnutia o predbežnom opatrení nie je prekážkou v konaní. Dňa 27. 11. 2007 bolo doručené podanie JUDr. G., ktorým oznámil, že v ďalšom konaní

bude sťažovateľku zastupovať len on, pričom sťažovateľka podľa jeho oznámenia odvolala splnomocnenie na zastupovanie doterajšiemu právnomu zástupcovi. Zároveň s týmto podaním bolo doručené aj plnomocenstvo pre JUDr. G. Dňa 13. 12. 2007 dala zákonná sudkyňa pokyn, aby bol spis predložený vyššej súdnej úradníčke za účelom vyhotovenia uznesenia o pribratí znalca z odboru detskej psychológie. Tento pokyn však už zrealizovaný nebol, a to z dôvodu, že zákonná sudkyňa, ktorej bola vec pridelená, prestala k 01. 01. 2008 vykonávať funkciu sudcu na tunajšom súde.

V zmysle dodatku č. 3 zo dňa 31. 01. 2008 k Rozvrhu práce Okresného súdu Trnava na rok 2008 bola vec vedená na tunajšom súde pod sp. zn. 28 P 2/2007 náhodným výberom pridelená JUDr. L., ktorá dala dňa 12. 02. 2008 vyhotoviť uznesenie o pribratí znalca do konania, a to v lehote 5 dní. Dňa 14. 02. 2008 príslušná vyššia súdna úradníčka v určenej lehote vypracovala v zmysle pokynu sudkyne uznesenie č. k. 28 P/2/07-147, ktoré zároveň dala doručovať účastníkom konania. Ešte pred týmto pridelením veci novému zákonnému sudcovi, právny zástupca sťažovateľky podaním doručeným tunajšiemu súdu dňa 03. 01. 2008 žiadal, aby súd rozhodol o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia. Následne dňa 14. 02. 2008 podal právny zástupca sťažovateľky opätovne podanie, v ktorom poukázal na skutočnosť, že o návrhu na vydanie predbežného opatrenia nebolo súdom rozhodnuté. Zákonná sudkyňa JUDr. L., ktorej bola vec pridelená, následne dňa 26. 02. 2008 uznesením č. k. 28 P 2/07-155 o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodla (toto uznesenie sa v súčasnosti doručuje účastníkom konania) a zároveň vyzvala sťažovateľku, nech v lehote 5 dní tunajšiemu súdu zašle kópiu vypovedania plnej moci svojmu predchádzajúcemu právnomu zástupcovi.»

Rovnaké procesné úkony, ako sú uvedené vo vyjadrení okresného súdu, zistil aj ústavný súd z predloženého súvisiaceho spisu okresného súdu.

Právny zástupca sťažovateľky nevyužil možnosť vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu, keď oznámil, že „všetko podstatné (...) uviedol v podanej ústavnej sťažnosti“. Obsahom jeho podania doručeného ústavnému súdu 20. marca 2008 bol aj súhlas s upustením od ústneho verejného pojednávania pre ústavným súdom.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 28 P 2/07 je rozhodovanie o návrhoch na určenie výživného, zverenie maloletého do osobnej starostlivosti matky, ako aj rozhodovanie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu. Ústavný súd sa stotožnil s vyjadrením okresného súdu, že „z hľadiska skutkovej a právnej zložitosti vec nie je možné považovať za zložitú, nakoľko takéto konania tvoria bežnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov“. Z hľadiska povahy veci však ide o vec, ktorá si vyžaduje osobitnú rýchlosť konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd vyhodnotil jej postup ako aktívny a súčinnosťný, keďže sa osobne alebo v zastúpení advokátom riadne zúčastnila nariadených pojednávani, priebežne nahliadala do spisu (t.j. prejavovala záujem o priebeh konania), a 26. novembra 2007 podala sťažnosť predsedovi okresného súdu na priet'ahy v konaní.

Sťažovateľka 12. februára 2007 upravila petit (rozšírila) návrhu a 10. júla 2007 doplnila svoj návrh na vydanie predbežného opatrenia. Uvedené úkony sťažovateľky však v zásade negatívne neovplyvnili doterajší priebeh konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci.

Z obsahu súvisiaceho spisového materiálu vyplýva, že vo veci samej sa na okresnom súde uskutočnili dve pojednávania, a to 15. februára 2007 a 20. marca 2007. Okresný súd až do 14. februára 2008, keď bolo vypracované uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania z odboru detskej psychológie, už vo veci samej neurobil žiadny úkon smerujúci k prerokovaniu a rozhodnutiu sťažovateľkinej právnej veci.

V nasledujúcom období, hlavne po 18. júni 2007, keď bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia, sa všetky procesné úkony okresného súdu týkali iba tohto návrhu, pričom okresný súd ho uznesením sp. zn. 28 P 2/07 z 11. júla 2007 (ďalej len „zamietajúce uznesenie“) zamietol. Následne po podaní odvolania sťažovateľky proti zamietajúcemu uzneseniu okresného súdu bol spis predložený Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní. Odvolací súd 28. septembra 2007 zrušil zamietajúce uznesenie okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Ako dôvod zrušenia označil krajský súd neuvedenie dostatočného skutkového a právneho odôvodnenia zamietajúceho uznesenia. Od vrátenia spisu okresnému súdu 11. októbra 2007 až do 26. februára 2008, keď okresný súd rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia (ktorý sťažovateľka podala 18. júna 2007), nevykonal okresný súd v konaní o vydaní predbežného opatrenia žiaden procesný úkon.

Ústavný súd zastáva názor, že ak bol v okolnostiach daného prípadu okresný súd po podaní návrhu na vydanie predbežného opatrenia nečinný v konaní vo veci samej, nemožno takýto priebeh konania považovať za efektívny postup pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľky (napr. IV. ÚS 233/04). Pri posudzovaní, či došlo k zbytočným priet'ahom v namietanom konaní z hľadiska postupu okresného súdu, vychádzal ústavný súd zo svojej stabilnej judikatúry, podľa ktorej rozhodovanie o predbežnom opatrení nie je

zákonnou prekážkou v konaní súdu o samotnej veci (II. ÚS 66/02, IV. ÚS 42/04) a úkony urobené v rámci konania o predbežnom opatrení nie sú úkonmi vo veci samej, a teda ústavný súd ich spravidla neberie do úvahy pri riešení otázky, či v konaní vo veci samej došlo k zbytočným priet'ahom (III. ÚS 20/02).

Podľa názoru ústavného súdu rozhodnutie o predbežnom opatrení neodstraňuje stav právnej neistoty, ktorého odstránenie je účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Preto obdobie, v ktorom súd konal len o predbežnom opatrení, je dobou zbytočných priet'ahov v konaní vo veci samej (III. ÚS 42/02), čo v okolnostiach prípadu platí aj pokiaľ ide o preskúmané konanie.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už taktiež vyslovil, že konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu o vydaní predbežného opatrenia nepredstavuje zákonnú prekážku postupu vo veci samej toho súdu, ktorý predbežné opatrenie vydal (II. ÚS 214/02).

Ústavný súd poukazuje aj na skutočnosť, že okresný súd so zreteľom na povahu veci a jej špecifickosť mal konaniu vo veci starostlivosti o maloletého venovať zvýšenú pozornosť. Takýto postup v konaniach súdu vo veci starostlivosti o maloletých prikazujú aj viaceré ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (najmä § 6, § 100, § 101 a § 117 ods. 1).

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Okresný súd vo vyjadrení uvádza, že po vrátení veci z krajského súdu „*nebolo (...) rozhodnuté o predbežnom opatrení v zákonom stanovenej lehote*“, čo odôvodňuje „*odchodom zákonnej sudkyne z tunajšieho súdu*“.

V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote.

Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní (vo veci samej, ako aj v konaní o vydanie predbežného opatrenia) vedenom pod sp. zn. 28 P 2/07 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 28 P 2/07 konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľka domáhajúca sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže prikázať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 150 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že nekonanie okresného súdu v jej právnej veci malo dopad aj na *„rodinné vzťahy vyplývajúce z rodičovských práv k maloletému dieťaťu a z toho prameniacej psychickej ujme sťažovateľky ako matky (...) z toho, že dieťa nemá zabezpečené stabilné rodinné vzťahy (napr. nevie, kde a v ktorý deň bude, či ho jeho otec nevezme, ak sa mu zachce k sebe...“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu a zohľadňujúc najmä povahu veci, v ktorej sa rozhodovalo o záujmoch maloletého dieťaťa, ako aj doterajšiu dĺžku konania, osobitne dĺžku rozhodovania o návrhu na vydanie predbežného opatrenia (viac než

osem mesiacov), ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk.

Ústavný súd rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. J. G., ktoré si uplatnil v sume 6 732 Sk za dva úkony právnej služby.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 19 056 Sk.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a s § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 3 176 Sk, t. j. spolu 6 352 Sk, čo spolu s režijným paušálom 2 x 190 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 6 732 Sk. Trovy právneho zastúpenia boli priznané v sťažovateľkou vyčíslenej a uplatnenej sume 6 732 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. apríla 2008